

*Л.В. Камінська
(Національний Авіаційний Університет, Україна)
К.А. Горюнова
(Маріупольський державний університет, Україна)*

Роль авіації у розвитку туризму: світовий досвід

Аналізується економічні функції туризму та авіації, а саме: сприяння розвитку і прогресу господарської діяльності країн; підвищення їхнього соціально-економічного рівня, оскільки, чимало світових економічних регіонів ставлять внутрішній туризм на провідне місце по прибутковості. Розглянуто вплив туризму на соціально- економічний розвиток країни.

Найважливішою тенденцією в розвитку національної та світової економіки в останні роки стало зростання впливу і ролі туризму, який на теперішній час є однією з найбільш динамічних розвиваючих галузей економіки. Унікальність розвитку інституту туризму нарівні загальносвітових тенденцій полягає в тому, що жодна інша галузь економіки не володіє таким величезним потенціалом зростання (припускає широку розгалуженість і різноманіття послуг), генерування прибутку і залучення населення в виробництво (зайнятість). Туризм сприяє розвитку і прогресу господарської діяльності багатьох регіонів та сприяє підвищенню їхнього соціально-економічного рівня, оскільки, чимало світових економічних регіонів ставлять внутрішній туризм на провідне місце по прибутковості [1].

Внесок туризму у світовий ВВП оцінюється приблизно у 5%, у вирішення проблеми зайнятості трохи вищий – близько 6–7% від загальної кількості робочих місць по всьому світу. Частка туризму у ВВП становить від майже 2% для країн, де туризм є порівняно невеликим сектором, до більш ніж 10% для країн, де туризм – важливий елемент економіки». На думку більшості дослідників, туристична галузь є такою ж великою галуззю суспільного виробництва, як сільське господарство або основні галузі промисловості (автомобільна, електронна, сталеливарна та інші)

Внесок авіації у зайнятість у сфері туризму та ВВП є значним:

Прямий: За оцінками, у всьому світі 19,6 мільйонів робочих місць у сфері туризму забезпечуються витратами іноземних відвідувачів, які прибувають літаком. Сюди входять роботи в таких галузях, як готелі, ресторани, атракціони, місцевий транспорт і прокат автомобілів, але виключаються роботи в авіатранспортній галузі.

Опосередкований: ще 16,4 мільйона робочих місць у галузях, що забезпечують індустрію туризму, забезпечуються відвідувачами, які прибувають повітрям.

Індукований: Ці прямі та непрямі робочі місця в туризмі, які підтримуються повітряним транспортом, створюють ще сім мільйонів робочих місць в інших частинах економіки, оскільки працівники витрачають свої заробітки на товари та послуги.

Враховуючи прями, непрямі та індуковані наслідки, повітряний транспорт підтримує понад 44,8 мільйонів робочих місць у сфері туризму, вносячи близько 1 трильйона доларів США на рік у світовий ВВП.

Туризм відіграє важливу роль у підтримці сталого економічного зростання. Відповідальний і сталий туризм забезпечує важливі робочі місця в секторі послуг, одночасно зберігаючи та цінуючи природні ресурси землі, а не виснажуючи їх. Проте як туристичні оператори, так і уряди мають бути зосереджені на тому, щоб забезпечити врахування екологічного та соціального впливу, а також економічних вигід.

Є кілька успішних прикладів економік, які дотримуються проактивного стратегічного, цілісного та сталого погляду на розвиток туризму, наприклад Нова Зеландія, Коста-Ріка, Ісландія та Бутан. Всесвітня рада з подорожей і туризму встановлює деякі ключові принципи відповідального сталого розвитку в «туризмі майбутнього»:

- Позитивно впливає на природне та культурне середовище;
- Забезпечує переваги для всіх верств суспільства, включаючи молодь, жінок і корінні народи;
- Залучає та розвиває кваліфіковану робочу силу для підтримки зростаючого попиту;
- Стимулює попит споживачів на екологічно чисті продукти;
- Використовує новітні технології для пошуку інноваційних рішень для таких проблем, як перенаселеність у популярних туристичних напрямках.

Нажаль, після повномасштабного військового вторгнення росії на територію України, туристичні вильоти українськими авіалініями неможливі, тому доцільно розглянути сферу авіаційного туризму інших країн Європи та світу.

Туристична та авіаційна промисловість Великобританії є історіями економічного успіху. Будучи острівною державою, не дивно, що більшість туристів Великобританії приїжджають або залишають країну повітряним транспортом, а значна кількість внутрішніх рейсів також використовується для відпустки. Дані ONS підкреслюють, що у 2021 році 73% туристів, які прибули до Великобританії на відпочинок, прибули повітряним транспортом; для британських відпочиваючих, які їдуть за кордон, більше 80 відсотків вилетіли літаком.

На переважній більшості авіамаршрутів Великобританії (96 відсотків) 50% пасажирів подорожують з метою туристичного відпочинку. На половині цих маршрутів понад дев'ять із десяти пасажирів були туристами-відпочинками. Це демонструє важливість туристичного відпочинку для підтримки повітряного сполучення світового класу, від якого виграє Великобританія [2].

АВТА – Асоціація туристів, Асоціація операторів аеропортів, Туристичний альянс і UKinbound об'єднали величезну кількість даних, досліджень і живих прикладів, щоб розповісти переконливу історію важливого зв'язку між туристичним туризмом і процвітаючою авіацією.

Повітряний транспорт забезпечує 8,8 мільйонів робочих місць і 1,1 трильйона доларів США в економічній діяльності Північної Америки. Це

становить 5% усіх зайнятих і 5% усього ВВП у Сполучених Штатах і Канаді у 2021 році.

Кожна особа, зайнята безпосередньо в авіаційному секторі та в авіаційному туризмі, підтримувала ще дві роботи в інших місцях Північної Америки. Так само 2,00 долара економічної діяльності було підтримано в інших країнах Північної Америки на кожен 1 доллар, створений безпосередньо сектором авіатранспорту.

За оцінками, у 2021 році в авіаційному секторі Північної Америки безпосередньо працювало 2,7 мільйона людей. Аналіз цих працівників показує:

- 572 000 (21% від загальної кількості) були найняті авіакомпаніями або агентами з обслуговування в якості льотного екіпажу, персоналу реєстрації, бригади технічного обслуговування або персоналу головного офісу;

- 48 000 (2%) працювали в операторів аеропортів у сфері управління, обслуговування та безпеки;

- 1,4 мільйона (52%) працювали на місці в аеропортах, у торгових точках, ресторанах і готелях;

- 636 000 (24%) були зайняті у виробництві цивільних літаків, включаючи системи, компоненти, планери та двигуни;

- 40 000 (1%) працювали на провайдерів аеронавігаційних послуг на посадах, таких як управління повітряним рухом та інженери.

Авіакомпанії, оператори аеропортів, роздрібні торговці та інші локальні підприємства, а також аеронавігаційні служби та виробники цивільних літаків роблять внесок у ВВП Північної Америки. У 2021 році операції цих компаній дали 364 мільярди доларів прямого внеску у ВВП.

За оцінками, витрати авіаційного сектору з постачальниками підтримали ще 2,3 мільйона робочих місць і внесок у ВВП у розмірі 300 мільярдів доларів США. Крім того, витрати тих, хто працює в авіаційному секторі та його ланцюжку поставок, підтримали 1,5 мільйона нових робочих місць і внесок у ВВП на 152 мільярди доларів США [3].

Авіаційний сектор також сприяє значному розвитку туризму в Північній Америці. Це ще більше стимулює економічну активність, оскільки туристи витрачають свої гроші в ресторанах, готелях, роздрібних торговцях, туроператорах та на інші споживчі товари та послуги. У 2021 році витрати іноземних відвідувачів, які прилетіли до країн Північної Америки, підтримали приблизно 1,5 мільйона робочих місць і внесок у ВВП на 152 мільярди доларів.

Завдяки інвестиціям в інфраструктуру аеропорту та добре розвиненому туристичному сектору авіаційна галузь Італії за останні роки продемонструвала позитивні тенденції як у секторі вантажних, так і пасажирських авіаперевезень. 44 аеропорти, розташовані в країні, полетіють відкриття «*Vel raese*» та його чарівних міст, зокрема таких островів, як Сицилія та Сардинія.

Після піку в 191,2 мільйона пасажирів у 2019 році кількість пасажирів, які прибувають і вилітають, різко скоротилася і досягла лише 52,8 мільйона пасажирів у 2020 році в результаті обмежень на пересування пасажирів, введених урядом Італії, щоб стримати поширення коронавірусної інфекції. Що стосується вантажних повітряних перевезень, спостерігалася невелика

тенденція до зниження кількості авіавантажних перевезень, оброблених в аеропортах Італії .

В останні роки бюджетні авіакомпанії займали більшу частку ринку внутрішніх рейсів, тоді як авіакомпанії з повним набором послуг займали більшу частку міжнародних і міжміських рейсів . Фактично, бюджетні компанії, такі як ірландська Ryanair, перевезли найбільшу кількість пасажирів в Італії загалом, за ними йдуть Alitalia та Easyjet.

Висновки

Туризм на сьогоднішній день є однією з найбільш перспективною та провідною галуззю світової економіки. Просування бізнесу в туристичній сфері здатне гарантувати істотний вклад в економіку країни у наданні нових робочих місць, поповнення державного бюджету за допомогою сплати податків та відвідуванням України іноземними туристами. Необхідний аналіз вітчизняного та світового досвіду для розробки ефективних інструментів взаємодії двох провідних галузей економіки.

Список літератури

1. Смутчак З. В. Вплив розвитку туризму на соціально-економічний стан в Україні. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.4661819>
2. Туризм времён пандемии: что будет с отраслью в 2021 году. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2020/12/3/668768/>
3. Криза у світовому туризмі відступить не раніше 2023 року – ООН. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/28/novyna/suspilstvo/kryza-svitovomu-turyzmi-vidstupytne-ranishe-2023-roku-oon>